

Медіаграмотність – навичка XXI століття

В останні роки Україна та події, що в ній відбуваються, стали центральними темами в провідних мас-медіа різних країн. У цьому потоці інформації та новин також можна побачити маніпуляції, пропаганду і неправдиву інформацію (фейки), які часом, буває, досить важко розпізнати без основних навиків і знань з медіаграмотності.

У 2010 році Президією Національної академії педагогічних наук України схвалено *Концепцію впровадження медіаосвіти в Україні (2010 – 2020 рр.)*.

З 2011 року тривав експериментальний етап, в рамках якого різними формами шкільної медіаосвіти було охоплено понад 250 загальноосвітніх навчальних закладів, у яких навчаються понад 40 тис. учнів. У 2016 році експеримент завершився і Концепцію впровадження медіаосвіти було оновлено.

У лютому 2017 року Інститут соціальної й політичної психології представив в Національній академії педагогічних наук України Проект всеукраїнського рівня експериментально-дослідної роботи зі стандартизації моделі інтенсивного масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику на 2017–2021 роки.

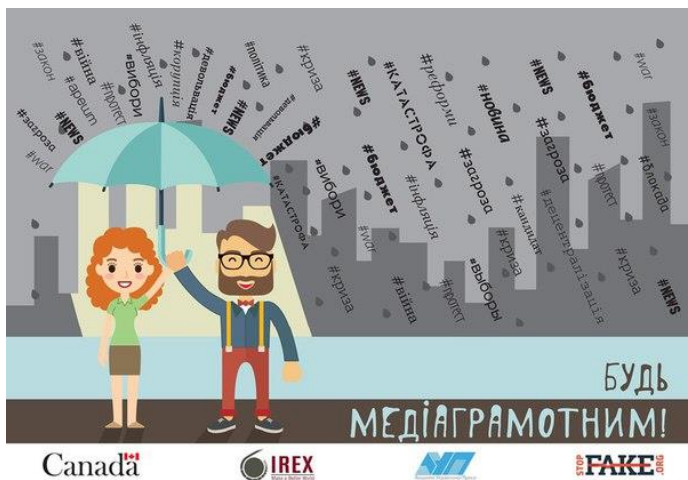
Перше питання, яке залишається відкритим: *чи розуміє пересічний громадянин, що таке медіаграмотність?* Медіаосвіта? (Не кажучи вже про те, чим вони відрізняються.) Чи це поняття й досі вживане лише у вузьких колах педагогів, науковців і представників громадських організацій, що працюють у цьому напрямі. ГО «Телекритика» нещодавно презентувала результати соціологічного опитування про те, наскільки критично громадяни оцінюють медіа, й одне з питань було таке: «Чи вважаєте ви, що потрібно запровадити навчання з медіаграмотності?» 45% громадян відповіли, що курс має бути запроваджено у школах, 40% опитаних вважають, що він необхідний у вишах, 27,8% відповіли, що потрібні широкі просвітницькі кампанії з медіаграмотності для дорослих, 12,1% не вважає, що потрібне навчання з медіаграмотності.

Такі результати, з одного боку, є обнадійливими, а з іншого – тепер ми бачимо, що цікаво було би поставити респондентам відкрите питання – а що таке, на їхню думку, медіаграмотність? Бо як можна було зрозуміти з обговорень результатів опитування (у Фейсбуку та приватних), багато хто плутає медіаосвіту з журналістською освітою чи інформатикою.

Визначень медіаграмотності можна знайти багато, але якщо коротко – це знання, які дають можливість людині аналізувати й критично оцінювати інформацію з різних типів медіа. Про медіаграмотність почали активно говорити через інформаційну війну – називаючи її одним із

найбільш ефективних способів протистояти пропаганді. В основі медіаграмотності – модель, яка заохочує людей замислюватися над тим, що вони дивляться, бачать, читають. Медіаграмотність дозволяє споживачам критично аналізувати медіа повідомлення, щоб помічати там пропаганду, цензуру або однобокість в новинах і програмах суспільного інтересу.

Медіаграмотність є однією з важливих навичок XXI століття, які необхідні сучасній людині. Саме тому в рамках реформи «Нова українська школа» цьому напрямку навчання буде приділятися окрема увага. На даному етапі важливо, аби більше вчителів, дізнавалися про медіаграмотність, медіаосвіту та отримували відповідні навички.

За підтримки Міністерства закордонних справ та міжнародної торгівлі Канади, у партнерстві трьох організацій: Академії української преси, IREX та StopFake у рамках всеукраїнського проекту «Програма медіаграмотності громадян» успішно впроваджується тренінг «Не потони в інформаційному дощі. Будь медіаграмотним!».

Тренінги з основ медіаграмотності включають три блоки «Інформація та мас-медіа», «Маніпуляції та боротьба», «Мова ненависті».

Тільки через знання і досвід з медіаграмотності громадяни зможуть стати стійкішими до неправдивої інформації, протистояти маніпуляціям і бути сильнішими в умовах теперішньої інформаційної війни.

Мета цього тренінгу – дати базові знання у сфері медіа, ознайомити громадян з найрозповсюдженішими видами маніпуляцій і пропагандою, а також надати їм базові інструменти перевірки інформації та критичного мислення. Головне завдання полягає не в тому, щоб сказати, якими потрібно користуватися ЗМІ (що читати чи дивитися), а навчити громадян не підпадати під вплив пропаганди, допомогти їм не стати жертвами маніпуляцій, які ведуть до паніки, ненависті і різних страхів.

Громадяни, що візьмуть участь у цьому тренінгу, зможуть:

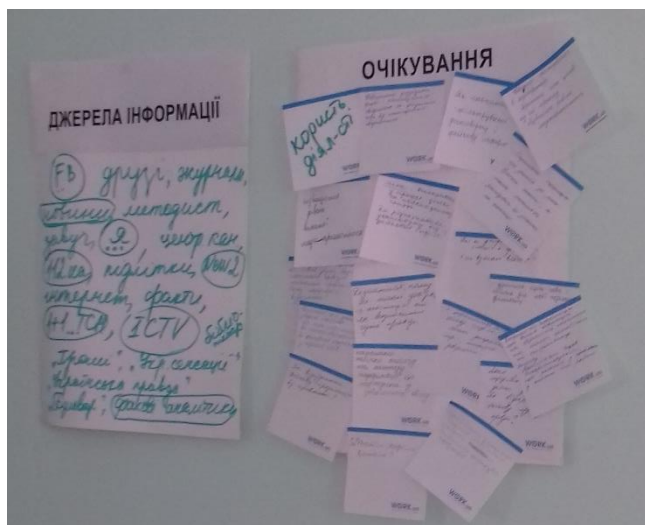
зрозуміти головні принципи роботи медіа, проаналізувати свій медіапростір і навчитися свідоміше підходити до питань медіаспоживання;

усвідомити механізми впливу медіа і перейти до селективного (вибіркового) сприйняття інформації;

навчитися чіткіше виявляти пропаганду, фейки та маніпуляції в медіа, щоб не підпасти під їхній вплив, а також вони ознайомляться із практичними маркерами та інструментами, які будуть допомагати їм в цьому;

розвинути навички критичного мислення та аналізу інформації, що надходить з різних видів медіа;

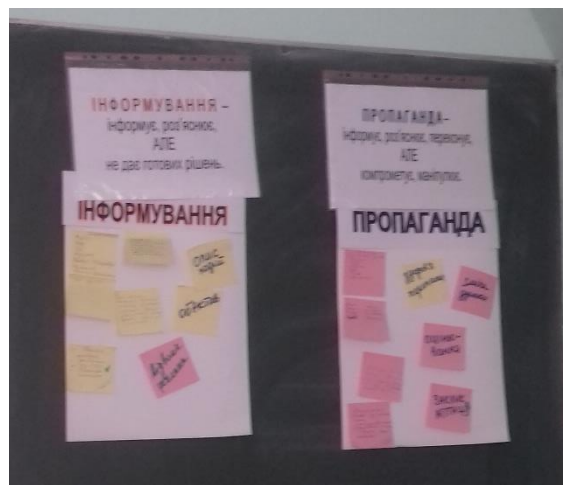
дізнатися про механізм і наслідки використання стереотипів і мови ненависті в медіа, навчитися розпізнавати такого виду маніпуляції.

В рамках опанування методики роботи з проблем формування медіаграмотності особистості соціальними педагогами під час курсів підвищення кваліфікації вперше в області пройдено одну з сесій тренінгу «Інформація та мас-медіа».

В процесі роботи тренінгу соціальні педагоги Житомирщини мали змогу розширити свої знання щодо інформування, пропаганди, маніпуляції, дезінформації.

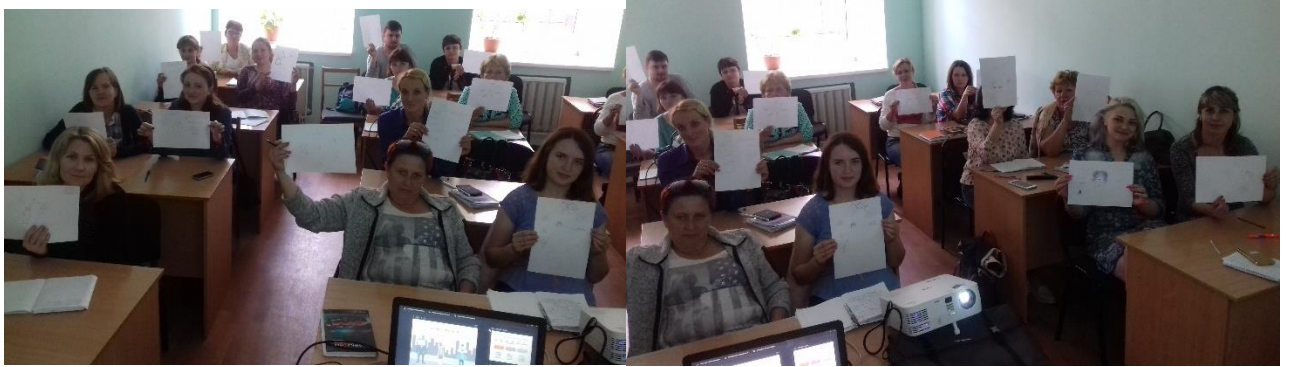
Учасники вчилися розрізняти інформування та пропаганду, засвоїли маркери, за якими можна виявити останню в різних видах ЗМІ тощо.

Інформаційне поле, з яким стикаємося щодня, багаторівневе й містить велику кількість інформації, що має різні цілі й завдання. Тому дуже важливо розуміти, а головне, розбиратися в тому, що бачимо і чуємо щодня.

На тренінговій сесії соціальні педагоги вивчили головні інструменти подання інформації: інформування та пропаганда. Визначили, які їхні цілі, механізми роботи, методи. Важливість цієї сесії полягає в тому, що знання, здобуті сьогодні, фундаментальні при подальшому вивченні медіаграмотності. Знаючи, що таке інформування і які пропагандистські

методи застосовуються, в подальшому є можливість обережно підходити до потоку інформації та визначати для себе, що слід сприймати, над чим варто замислитися, що треба перевірити і на що орієнтуватися.

Після тренінгу всі залишилися задоволеними і зазначили, що вони будуть свідомішими медіакористувачами, знатимуть, яким чином перевіряти різного виду сумнівну інформацію та формуватимуть попит на відповідальнішу і правдиву журналістику.

Нові суспільні реалії потребують активізації медіаосвітньої діяльності. Медіаграмотність нарешті стає реальністю, а не далекою перспективою.

Довідка. Питання розвитку медіакультури суспільства віднесено до національних інтересів держави, а підвищення медіаграмотності, боротьба з дезінформацією та деструктивною пропагандою визначено одним з пріоритетів державної політики (Указ Президента України № 47/2017 від 25 лютого 2017 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»).

Житомирська область з 2017 року приєднується до експериментального проекту «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі інтенсивного масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику».